

بسمه تعالی

دانشکده هنر و معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران

دوره: کارشناسی ارشد معماری

طرح درس: نظریه و روش های طراحی

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعات: ۳۴ ساعت

نیمسال تحصیلی: دوم ۹۵-۹۴

مدرس: دکتر عسل زندداودی

❖ خلاصه درس (Course Summary):

معماری به مثابه سامانه‌های پویا، متأثر از شرایط مختلفی است که لازمه تعیین نقش و جایگاه هر یک از واقعیتها و عوامل متغیر آن، شناخت ویژگی های مکانی و زمانی تأثیر گذار بر طراحی است. طراحی معماری به طور کامل متوجه تأثیر عوامل "کالبدی-کارکردی" و عوامل "انسانی-مفهومی" بر حوزه عمل خود می باشد و از یک سوی به نقش همه جانبه انسان و خصوصیات آن تأکید داشته و از دیگر سوی، در برگیرنده ضرورتها و مفاهیمی چون آینده گرایی، محیط گرایی، عدالت گرایی و کارکردگرایی است. بر این اساس تلاش طراح، ابداع راه حل هایی است که با تمامی اهداف طرح و بویژه محیطی، اجتماعی و اقتصادی با یک نگاه کل نگر و در هم آمیخته، به تعادلی دست یافته باشند تا بتواند کیفیتی کارآمدتر و میراث مناسبی تری را برای جهت آیندگان فراهم آورد. اما سئوالی که همواره پیش روی طراحان می باشد آن است که، چگونه می توان در نقطه آغازین طرح ها اقدام مناسبی که بر شکل گیری مطلوب آن اثرگذار باشد را صورت داد؟ برای معماران نیز سئوال آن است که مرحله پیش از طراحی در معماری دارای چه ویژگی ها و چارچوب هایی می باشد؟ حوزه ای که در دیگر حرفه های مرتبط مانند شهر سازی نام "برنامه ریزی" به خود گرفته و تعیین و تبیین تمامی عوامل، خصوصیات و یا ابعاد کمی و کیفی طرح، پیش از هرگونه دخل و تصرف قطعی را شامل می گردد. فعالیتی که امکان انجام ارزیابی و تحلیل طرح ها را قبل از هرگونه اقدام برگشت ناپذیر، فراهم می آورد.

❖ محورهای موضوعی مورد نظر این درس (Axes Subject):

- لزوم نظریه پردازی در باره فرایند طراحی.
- تاریخچه ای از مطالعات و نظریات طراحی (طراحی پژوهی).
- طبیعت و سازوکارهای مسأله گشایی، خلاقیت و طراحی.
- معرفی و نقد مبانی و پیش فرض های حاکم بر شیوه های خاص طراحی.
- روش شناسی مشاهده، نظارت و ارزیابی شیوه طراحی خود و دیگران (از طریق مصاحبه، مطالعه و تحلیل روش های طراحی صاحب نظران و طراحان حرفه ای).

❖ هدف درس (Goal):

هدف این درس ایجاد شناخت نسبت به روند و سازوکار طراحی است. و دانشجو از رهگذر آشنایی با نظرات و روش‌های طراحی که تابعی از متغیرهایی مانند طبیعت، موضوع طرح، سبک و سلیقه طراح، شرایط حاکم بر زمان و مکان طراحی، نرم‌افزارهای مورد استفاده و ... است، به گونه‌ای خودآگاهی و قدرت ارزیابی عادات و روش مورد علاقه‌ی خود در طراحی دست یابد. دست‌یابی به چنین خودآگاهی به دانشجو امکان خواهد داد که با نظارت مستمر بر کار خود در مسیر طراحی، پیوسته به سمت افزایش صحت و دقت و کارآمدی روش طراحی خود قدم بردارد.

❖ اهداف اختصاصی (Objectives):

به منظور شناخت ابعاد مختلف و چگونگی‌های مربوط به موارد پیش گفته، با ایجاد و تدوین درس "نظریه و روش‌های طراحی" در دوره کارشناسی ارشد معماری، اهداف ذیل مورد توجه قرار گرفته تا از این رهگذار، دانشجویان ضمن درک اهمیت نظریه پردازی و روش‌شناسی طراحی معماری با مبانی پایه و روند تاریخی موضوع آشنا گشته و به تحلیل مصادیق آن بپردازند:

- ایجاد نوعی فراشناخت نسبت به روند و سازوکار طراحی.
- آشنایی با نظریات و شیوه‌های گوناگون طراحی که تابعی از متغیرهایی نظیر طبیعت و ویژگی‌های ذاتی موضوع طرح، سبک و سلیقه اندیشیدن طراح، و شرایط حاکم بر زمان و مکان طراحی است.
- دست‌یابی نسبی طراح به خودآگاهی و قدرت ارزیابی عادات و روش‌های مألوف خویش.
- امکان نظارت مستمر طراح بر مسیر طراحی خود به منظور افزایش صحت، دقت و کارآمدی روش‌های خاص.

معرفی درس

چارچوب درس نظریه‌ها و روش‌های طراحی:

تحقیق در خصوص روش‌های طراحی و بررسی نظریات اندیشمندان حوزه معماری پیرامون این مهم

تحلیل‌ها فارغ از جنبه‌های مدیریتی، مهندسی و برنامه‌ریزانه (برنامه‌دهی)

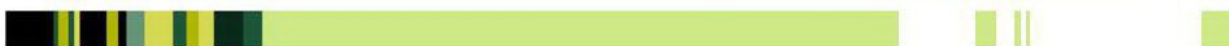
از حیث مسئله‌گشایی:

درک مراحل طراحی و نظریه پردازی پیرامون چگونگی روند شکل‌دهی و یا شکل‌یابی طرح در ذهن طراح

از حیث سرمشق و الگو:

بررسی نحوه الگوگیری معماران و طراحان، همراه با تحلیل آثار معماری و یا مصاحبه با طراحان و دسته‌بندی روش‌های به کار رفته در طرح‌ها

بحث در خصوص نظریه‌ها و روش‌های طراحی

معرفی درس

چارچوب درس نظریه ها و روش های طراحی:
تحقیق در خصوص روش های طراحی و بررسی نظریات اندیشمندان حوزه
معماری پیرامون این مهم

تحلیل ها فارغ از جنبه های مدیریتی، مهندسی و برنامه ریزانه (برنامه دهی)

از حیث مسئله گشایی:

روشی معین برای طراحی قابل بیان نیست و روش های مسأله گشایی موجود در بحث، تنها فنونی برای مهار کردن اندیشه در مراحل خاص مسیر است و پیروی از آن لزوما دارای نتیجه نخواهد بود.
ضمنا در صورت فهم و شناخت روند طراحی، نقش ابزارهای پدیدار کردن آثار معماری از جمله مواردی است که فرآیند معماری را از دیگر فرآیندها سوا می کند.

بحث در خصوص نظریه ها و روش های طراحی

معرفی درس

چارچوب درس نظریه ها و روش های طراحی:
تحقیق در خصوص روش های طراحی و بررسی نظریات اندیشمندان حوزه
معماری پیرامون این مهم

تحلیل ها فارغ از جنبه های مدیریتی، مهندسی و برنامه ریزانه (برنامه دهی)

از حیث سرمشق و الگو:

شناخت این مسیر، منجر به مرور اینیه ای می گردد که نباید در این خلال نتیجه ی آن، موجب فرآورده نگری به جای فرآیند گرایی شده و از سوی دیگر منجر به کاهش مرحله شناخت در طول فرآیند طراحی و در نهایت مورد تهدید قرار دادن خلاقیت هنری فرد در پیروی از سرمشق گردد.

بحث در خصوص نظریه ها و روش های طراحی

❖ روش تدریس (Teaching Method):

- ارایه مباحث نظری در زمینه های محتوی
- جلسات مباحثه مرتبط با دروس
- ارایه سمینار مرتبط و مقاله مستخرج از آن توسط دانشجویان

این درس یک برنامه دو واحدی میباشد که طی ۱۶ جلسه در ۱۶ هفته و هر جلسه ۱۲۰ دقیقه ارایه می شود. نیمی از زمان هر جلسه به تدریس مباحث نظری و نیمی به ارایه سمینارها، بررسی مقاله ها و بحث و تبادل نظر و مطالعه شخصی توسط دانشجویان اختصاص خواهد داشت.

❖ روش ارزیابی (Assessment Method):

- ارزیابی آزمون پایان ترم شامل ۱۲ نمره
- ارزیابی سمینارها، مقاله های مستخرج از آن و فعالیت دانشجویان در هر جلسه کلاسی شامل ۸ نمره

معرفی درس

کارهای خواسته شده و نحوه ارزشیابی:

- مشارکت دانشجو در مباحث روزانه (رجوع شود به انتهای هر جلسه و عناوین تحقیقی برای هفته ی بعد)
- پاسخ گویی و آمادگی دانشجویان در هر جلسه از کلاس
- مشارکت در تمرین های تحقیقی پیرامون بررسی روش های طراحی
- گزارش نهایی در قالب مباحث ارائه شده در کلاس

عنوان	بارم	توضیحات
پژوهش در خصوص مباحث	۲/۵ نمره	هر جلسه ۰/۵ نمره (مدت پاسخ گویی هر مبحث یک هفته است)
پاسخ گویی در سئوالات هر جلسه	۲/۵ نمره	هر جلسه ۰/۵ نمره (مدت پاسخ گویی هر سؤال یک هفته است)
ارائه پاورپوینت در قالب تمرینات در	۳ نمره	ارائه تحقیقی در خصوص سرچشمه های طراحی از دید یک صاحب نظر و روند طراحی یک بنا و یا یک معمار خاص منطبق بر آن
امتحان کتبی پایان ترم	۱۲ نمره	

❖ دسترسی به مدرس (Access to the teacher):

- توسط نماینده کلاس و با شماره تماس: ۰۹۱۲۳۳۵۵۴۹۶
- از طریق پست الکترونیک: asaldavoodi@yahoo.com
- توسط شبکه های اجتماعی مانند: *telegram & viber*
- حضور و ملاقات در دانشکده: روزهای دوشنبه، سه شنبه، چهارشنبه، پنج شنبه

تقویم کلاسی

ردیف	عناوین و توضیحات
جلسه اول	معرفی درس و بررسی مفهوم واژگان اولیه مرتبط
جلسه دوم و سوم	دوگانگی های معرف بر روش های طراحی
جلسه چهارم	گستره ی طراحی - نقش طراح و مشارکت سایرین
جلسه پنجم	ابزار های موثر بر فرآیند طراحی (ابزار های ارائه و طراحی)
جلسه پنجم و ششم	شیوه های ارائه طراحی (دست، ترسیم کامپیوتری و معماری دیجیتال)
جلسه هفتم	ابزار های موثر بر فرآیند طراحی (موضوعات و مولفه های بیرونی و درونی)
جلسه هشتم و نهم	بررسی سرمشق های طراحی در یک بنا و یا فعالیت های یک معمار سرمشق های و پارادایم های آفرینش فرم و فضا
جلسه دهم تا شانزدهم	ارائه های کلاسی دانشجویان

❖ فهرست برخی منابع درس نظریه و روشهای طراحی (References):

به پیوسته فهرست برخی «منابع» مرتبط با درس تقدیم می گردد. امید است در پرتو لطف پروردگار حکیم، با همتی والا و تلاشی متناسب با آن، مسیر کسب دانش و ادب را طی کنیم.

- ترزیدیس، کسستاس (۱۳۹۳) فرم بیانگر؛ رهیافتی مفهومی به معماری رایانه ای، ویراسته ی کاوه بذرافکن، مشهد: کتابکده کسری.
- جورابچی، کیوان (۱۳۸۸) خلاصه کتاب طراحی در معماری: معماری و علوم انسانی؛ نوشته جفری برادبنت، منتشر شده در کتاب: با برادبنت، درباره ی معماری، به کوشش حمید ندیمی، تهران: دانشگاه بهشتی.
- مونثو، رافائل (۱۳۹۰) اشتیاق تئوریک و استراتژی های طراحی در آثار هشت معمار معاصر، ترجمه ایمان رئیسی و حسام عشقی صنعتی، مشهد: کتابکده کسری.
- حجت، عیسی (۱۳۹۰) مشق معماری، تهران: دانشگاه تهران. چاپ دوم. (گفتار چهارم: آموزش خلاق).
- الوانی، مهدی (۱۳۸۷) مدیریت عمومی، تهران: نی، چاپ سی و سوم. (فصل ۸: خلاقیت و نو آوری).

منابع درسی

- برخی از اصلی ترین منابع درس (بر حسب اولویت):
 - **آناطولیقای طراحی**، محمود رضایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
 - **مقدماتی بر روش های طراحی [معماری]**، نویسندگان: کاری یورماکا، ترجمه کاوه بذرافکن، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
 - **معماری دیجیتال: کاربرد فناوری های CAD/CAM/CAE در معماری**، نوشته محمود گلابچی و همکاران، انتشارات دانشگاه تهران.
 - **طراحان چگونه می اندیشند**، برایان لاسون، ترجمه: حمید ندیمی، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
 - **بوطیقای معماری**، آنتونی سی. آنتونیادس، ترجمه: احمد رضا آی، انتشارات سروش.
 - **آفرینش نظریه معماری**، جان لنگ، ترجمه: علیرضا عینی فر، انتشارات دانشگاه تهران
 - **تفکر ترسیمی برای طراحان و معماری**، پل لازیو، ترجمه سعید آقایی، انتشارات گنج هنر.
 - **فرآیندهای طراحی دیجیتال**، نوشته زوبین خبازی، انتشارات کتابکده کسری.
 - **پارادایم های معماری الگوریتمیک**، نوشته زوبین خبازی، انتشارات کتابکده کسری.
 - **چشمان پوست؛ معماری ادراکات حسی**، یوهانی پالاسما، ترجمه رامین قدس، انتشارات پرهام نقش
 - **دست متفکر؛ حکمت وجود متجسد در معماری**، یوهانی پالاسما، ترجمه علی اکبری، انتشارات پرهام نقش.

